

The Relationship Between Audit Opinion Shopping and Choice of Female Auditor: Testing the Selectivity Hypothesis

Ghodrattollah Vahdati ¹, Bahman Banimahd ², seyed Hossein Hoseini ³, Hamed Khanmohammadi ⁴

Received: 2025/02/13

Approved: 2025/09/27

Research Paper

Highlights

- An independent auditor improves the credibility of financial statements
- Female auditors have more accuracy and audit quality compared to male auditors.
- Audit opinion shopping reduces the choice of a female auditor.

Abstract:

Women are comprehensive processors who tend to analyze all available information, incorporating risk, ethical considerations and other secondary information in their decision-making. Choosing an independent auditor is the most important decision for the credibility of financial statements. Various factors affect the choice of auditor, among these factors, auditor's gender is one of these factors. Given to important role of women in improving audit quality, the purpose of this research is to investigate the relationship between audit opinion shopping and the selection of female audit partners. The current research is of applied type and has been carried out with a descriptive-correlation approach and the necessary data has been analyzed using the statistical population including 121 companies listed to the Tehran Stock Exchange for the time period of 2013 to 2023 are using multivariate binary logistic regression. The results of the research show that audit opinion shopping has a negative and significant relationship with the choice of a female auditor. Also, the independence of the board of directors has a negative and significant relationship with the probability of choosing a female auditor. Since female auditors have more accuracy and audit quality compared to male auditors. Therefore, it can be said that the companies that engagement of opinion shopping are less inclined to choose a female auditor to confirm their financial statements.

Key Words: Audit Opinion Shopping, Auditor Choice, Audit Quality

1. INTRODUCTION

Various studies have been conducted in the Iranian audit market about the selection of auditors. These studies have examined the factors affecting the change of auditor and the selection of a new auditor from different perspectives. Some studies indicate that managers change their auditors in order to overstate profits (Bagherpour et al., 2014). Another study also showed that the selection of auditors is affected by political relations (Banimahd et al., 2013). According to the interests alignment hypothesis, audit opinion shopping is one of the consequences of choosing an auditor. This hypothesis explains that by selecting a new auditor, managers impose their desired audit opinion on the auditor. Auditing literatures indicate that female auditors provide higher quality audit services compared to male auditors. Therefore, the appointment of a female auditor will not be welcomed by managers. Therefore, the selection of a female auditor will not be welcomed by managers who are looking for audit opinion shopping.

2. MATERIALS AND METHODS

The present study, due to its nature, is an applied research and in terms of method, it is classified as a descriptive-correlational research. The theoretical foundations and research data were collected through library studies. Since the statistical population of this study is a real environment, namely companies listed on the Tehran Stock Exchange and the Iranian OTC, this study is also considered a field study. The research hypotheses were tested based on binary logistic regression using SPSS software No. 26. The research period is a 10-year period between 2013 and 2022. The number of 121 companies were collected as data from the annual financial reports of companies listed on the Tehran Stock Exchange and the Iranian OTC using a screening method and were tested.

3. RESULTS AND DISCUSSION

The research results show there is a significant and negative relationship between audit opinion shopping and the selection of a female auditor. That is, as the audit opinion shopping by the company increases, the probability of selecting a female auditor also decreases. Based on the findings of this study, it can be argued that firms managers do not choose women as auditors in order to impose their opinions on the auditor, because women provide higher audit quality.

4. CONCLUSION

The authors claim that female audit partners, due to their greater risk aversion compared to male audit partners, observe professional ethics more, provide conservative audit judgments, and are less involved in opinion shopping, ultimately providing higher audit quality. Therefore, clients are not looking for female auditors.

Journal of

Professional Auditing Research

Spring 2026, V.6, No 22 pp 8-31

Ethical considerations

In this study, the ethical principle of scientific integrity is observed and the intellectual property rights of the authors are respected. The authors declare that there is no conflict of interest.

 [10.22034/JPAR.2025.2053400.1391](https://doi.org/10.22034/JPAR.2025.2053400.1391)

1. Department of Accounting, Karaj Branch, Islamic Azad University, Karaj, Iran. vahdati65@yahoo.com
2. Department of Accounting, Karaj Branch, Islamic Azad University, Karaj, Iran. dr.banimahd@gmail.com
(Corresponding Author)
3. Department of Accounting, Karaj Branch, Islamic Azad University, Karaj, Iran. hossein.hosseini@kiau.ac.ir
4. Department of Accounting, Damavand Branch, Islamic Azad University, Damavand, Iran.
dr.khanmohammadi@yahoo.com
<http://article.iacpa.ir>

رابطه میان خرید اظهار نظر حسابرسی و انتخاب حسابرس زن: آزمون فرضیه گزینش پذیری

قدرت الله وحدتی^۱، بهمن بنی مهد^۲، سید حسین حسینی^۳، حامد خان محمدی^۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۱/۲۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۷/۰۵

مقاله‌ی پژوهشی

نکات برجسته

- حسابرس مستقل اعتبار صورت‌های مالی را ارتقاء می‌دهد.
- حسابرسان زن در مقایسه با حسابرسان مرد، کیفیت حسابرسی بالاتری دارند.
- خرید اظهار نظر حسابرسی، انتخاب حسابرس زن را کاهش می‌دهد.

چکیده:

فرضیه گزینش پذیری زنان را پردازشگرهای جامعه می‌شناسد که تمایل دارند تمام اطلاعات موجود را تجزیه و تحلیل کنند و ریسک، ملاحظات اخلاقی و سایر اطلاعات ثانویه را در تصمیم‌گیری خود لحاظ می‌نمایند. انتخاب حسابرس مستقل، مهم‌ترین تصمیم برای اعتباربخشی به صورتهای مالی است. عوامل مختلفی بر انتخاب حسابرس تاثیر می‌گذارند، از جمله این عوامل می‌توان به ویژگی‌های جنسیتی حسابرس اشاره کرد. با توجه به نقش مهم زنان در ارتقای کیفیت حسابرسی، هدف این پژوهش بررسی روابط میان خرید اظهار نظر حسابرسی و انتخاب شرکای حسابرسی زن توسط شرکت‌ها می‌باشد. پژوهش حاضر از نوع کاربردی و با رویکرد توصیفی-همبستگی انجام شده است. جامعه آماری شامل ۱۲۱ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برای دوره زمانی ۱۳۹۲ تا ۱۴۰۱ می‌باشد. فرضیه پژوهش به روش رگرسیون چند متغیره لاجستیک باینری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد خرید اظهار نظر حسابرسی رابطه منفی و معنی داری با انتخاب حسابرس زن دارد. هم چنین، استقلال هیئت مدیره رابطه ای منفی و معنی دار با احتمال انتخاب حسابرس زن دارد. از آنجایی که طبق متون حسابرسی، زنان حسابرس در مقایسه با مردان، دقت نظر و کیفیت حسابرسی بالاتری دارند؛ از این رو، می‌توان گفت شرکت‌هایی که اقدام به خرید اظهار نظر حسابرسی می‌نمایند کمتر تمایل دارند تا حسابرس زن را برای تایید صورتهای مالی خود انتخاب کنند.

واژه‌های کلیدی: خرید اظهار نظر حسابرسی، انتخاب حسابرس، کیفیت حسابرسی

doi: [10.22034/JPAR.2025.2053400.1391](https://doi.org/10.22034/JPAR.2025.2053400.1391)

vahdati65@yahoo.com

dr.banimahd@gmail.com

hossein.hosseini@kiaou.ac.ir

dr.khanmohammadi@yahoo.com

<http://article.iacpa.ir>

۱. گروه حسابداری، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران.

۲. گروه حسابداری، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران. (نویسنده مسئول)

۳. گروه حسابداری، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران.

۴. گروه حسابداری، واحد دماوند، دانشگاه آزاد اسلامی، دماوند، ایران.

۱. مقدمه

خرید اظهار نظر، به معنی تغییر حسابر از سوی صاحبکار به منظور دریافت اظهار نظر بهبود یافته حسابرسی از حسابر جدید می‌باشد. اگر حسابر جدید، اظهار نظر حسابرسی را مطابق میل صاحبکار تنظیم نماید، به این پدیده خرید اظهار نظر حسابر می‌گویند (چن و همکاران^۱، ۲۰۱۶). درباره انتخاب حسابر و عوامل تاثیرگذار بر آن تاکنون تحقیقات مختلفی در کشور انجام شده است. این تحقیقات عوامل تاثیرگذار بر تغییر حسابر و انتخاب حسابر جدید را از دیدگاه‌های مختلف مورد بررسی قرار داده‌اند. برخی از تحقیقات بیانگر آن هستند که مدیران به منظور بیش‌نمایی سود، حسابر خود را تغییر می‌دهند (باقرپور و همکاران^۲، ۲۰۱۴). هم‌چنین در تحقیق دیگری نشان داده شده است که انتخاب حسابر متأثر از روابط سیاسی می‌باشد (بنی‌مهد و همکاران، ۱۳۹۲). برخی دیگر از تحقیقات براساس فرضیه همسویی منافع میان مدیریت واحد تجاری و حسابر نشان داده‌اند که تغییر مدیرعامل با تغییر و انتخاب حسابر رابطه مثبت و معنی‌دار دارد. طبق این فرضیه، هرگاه مدیرعامل تغییر نماید، حسابر نیز به دنبال آن تغییر می‌کند. هدف از تغییر حسابر آن است که منافع مدیریت با حسابر همسو باشد. آنچه تاکنون در تحقیقات مورد توجه قرار نگرفته است، پیامدهای منفی انتخاب حسابر جدید می‌باشد. یکی از این پیامدهای منفی که به دنبال انتخاب حسابر جدید ممکن است رخ دهد، پدیده خرید اظهار نظر حسابر می‌باشد. طبق مفهوم هم‌سویی منافع مدیریت و حسابر، ممکن است مدیریت واحد تجاری قصد آن را داشته باشد که با انتخاب حسابر جدید، اظهار نظر حسابرسی مورد نظر خود را بر حسابر تحمیل نماید و به این طریق، حسابر جدید را تحت نفوذ و سیطره خود قرار دهد تا آنکه گزارش حسابرسی مطلوب تری در مقایسه با حسابر قبلی دریافت نماید. این پدیده پس از تشکیل جامعه حسابداران رسمی و گسترش بازار حسابرسی در میان مدیران شرکت‌های بورسی و غیربورسی افزایش یافته است. تحقیقات نشان می‌دهند که در نتیجه افزایش رقابت در بازار حسابرسی، حسابرسان برای حفظ مشتریان خود و باقی ماندن در بازار رقابت، گزارش مطلوب‌تری در مقایسه با سال‌های قبل ارائه می‌نمایند (بنی‌مهد و همکاران، ۱۳۹۲). هم‌چنین تحقیق دیگری نشان می‌دهد موسسات حسابرسی به فعالیت‌های بازاریابی به منظور حفظ مشتریان خود روی آورده‌اند. به بیان دیگر، هرگاه دیدگاه حسابرسان به سمت بازاریابی معطوف شود، در آن صورت دیدگاه آنها نسبت به فعالیت حسابرسی و اهمیت آن فعالیت‌ها، کاهش می‌یابد (شجاع و همکاران، ۱۳۹۷). مشهودی و همکاران (۱۴۰۱) نیز دریافتند خرید اظهار نظر حسابر، رابطه‌ای معنی‌دار و مثبت با تغییر حسابر دارد. به عقیده آن‌ها، انتخاب حسابر جدید و در پی آن خرید اظهار نظر، نوعی تعادل میان منافع حسابر و منافع مدیریت شرکت مورد رسیدگی به وجود می‌آورد.

از سوی دیگر، پژوهش‌های انجام شده بر اساس فرضیه گزینش‌پذیری نشان می‌دهند که شرکای حسابرسی زن در مقایسه با شرکای حسابرسی مرد، کیفیت حسابرسی بالاتری ارائه می‌دهند. فرضیه گزینش‌پذیری زنان را پردازشگرهای جامعی می‌شناسد که تمایل دارند تمام اطلاعات موجود را تجزیه و تحلیل کنند و ریسک، ملاحظات اخلاقی و سایر اطلاعات ثانویه را

در تصمیم‌گیری خود لحاظ می‌نمایند (کامپ و فرانسیس^۳، ۲۰۱۷). اوهمان و ونبرگ^۴ (۲۰۱۵) در بررسی خود نشان داده‌اند تفاوت‌های جنسیتی بر کیفیت حسابرسی اثر معنی‌داری دارد و حسابرسان زن در مقایسه با حسابرسان مرد، در قضاوت‌های حسابرسی به صورت کارآمد عمل نموده و آنها نسبت به مردان اخلاقی‌تر رفتار می‌کنند و رفتارهای ناکارآمد حسابرسی در آنها کم‌تر است. این موضوع به این معنی است که در حرفه حسابرسی، زنان در مقایسه با مردان کمتر درگیر پدیده خرید اظهار نظر می‌شوند.

علی‌رغم افزایش اشتغال زنان در موسسات حسابرسی و افزایش شرکای حسابرسی زن در حرفه حسابرسی، مشاهدات نشان می‌دهد که این حرفه تحت تاثیر فرهنگ مردسالار است. به دلیل باورهای فرهنگی موجود در کشور و نگرش منفی مدیران عامل مرد به استفاده از خدمات حسابرسی زنان، انتخاب زنان به عنوان حسابرس کاهش یافته است. از این رو، هم چنان خلاءهای پژوهشی در بازار حسابرسی کشور درباره انتخاب حسابرس وجود دارد (لطفی جو و همکاران، ۱۴۰۲). یکی از آن خلاءها که تاکنون مورد توجه پژوهشگران قرار نگرفته است، ارتباط خرید اظهار نظر حسابرسی و انتخاب حسابرس به ویژه انتخاب حسابرس زن می‌باشد.

اگرچه در حسابرسی مطالعات گوناگونی درباره خرید اظهار نظر حسابرس انجام شده است و هر یک به نوعی علل و پیامدهای متفاوتی از خرید اظهار نظر حسابرس ترسیم کرده‌اند؛ اما تاکنون ارتباط میان جنسیت حسابرس و انتخاب حسابرس به منظور خرید اظهار نظر حسابرس مورد بررسی قرار نگرفته است. بررسی این موضوع می‌تواند دستاوردها و ارزش افزوده علمی به شرح زیر داشته باشد:

اول این‌که مطالعه حاضر، فرضیه‌گزینش‌پذیری را به مخاطبان این پژوهش معرفی می‌نماید و این موضوع موجب بسط و گسترش مبانی نظری مطالعات قبلی درباره خرید اظهار نظر حسابرس می‌شود. دوم این‌که مقاله حاضر می‌تواند اطلاعات سودمندی را برای سیاست‌گذاران و قانون‌گذاران در بازارهای اوراق بهادار و حسابرسی درباره پدیده خرید اظهار نظر حسابرسی و انتخاب حسابرس ارائه نماید. آن‌ها می‌توانند از نتایج این تحقیق برای برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری درباره ارتقای کیفیت حسابرسی و ارتقای نظارت بر حرفه حسابرسی استفاده نمایند. سوم این‌که نتایج پژوهش حاضر می‌تواند ایده‌های جدید برای پژوهش‌های آتی فراهم آورد. در ادامه، به مبانی نظری و پیشینه تحقیق، روش‌شناسی، یافته‌های تحقیق و نتیجه‌گیری اختصاص دارد.

۲. مبانی نظری و پیشینه پژوهش

۲-۱- فرضیه‌گزینش‌پذیری

فرضیه‌گزینش‌پذیری بیان می‌کند که مردان در پردازش اطلاعات عموماً درگیر پردازش گسترده اطلاعات نیستند، اما بر برجسته‌ترین و در دسترس‌ترین نشانه‌ها تمرکز می‌کنند. این فرضیه زنان را پردازشگرهای جامعی می‌شناسد که تمایل دارند تمام اطلاعات موجود را تجزیه و تحلیل کنند و ریسک، ملاحظات اخلاقی و سایر اطلاعات ثانویه را در تصمیم‌گیری خود لحاظ

می‌نمایند. مطالعات انجام شده طبق این فرضیه در حسابرسی نشان می‌دهند در مقایسه با حسابرسان مرد، حسابرسان زن، پردازشگر اطلاعات دقیق‌تر و مؤثرتری در وظایف حسابرسی پیچیده‌تر هستند و کارایی بیشتری در قضاوت‌های حسابرسی از خود نشان داده و تحریف‌های بالقوه بیشتری را کشف می‌کنند. حسابرسان زن در مقایسه با حسابرسان مرد خود را کمتر درگیر رفتارهای کاهنده کیفیت حسابرسی می‌نمایند و کیفیت حسابرسی بالاتری دارند (ریهول^۵ و همکاران، ۲۰۱۷). شواهد نشان می‌دهد صاحبکاران به منظور خرید اظهار نظر حسابرسی، به دنبال شرکای حسابرسی هستند که کیفیت پائینی دارند و زنان را به عنوان حسابرس انتخاب نمی‌کنند (هاردیس^۶ و همکاران، ۲۰۱۶).

۲-۲- خرید اظهار نظر حسابر

خرید اظهار نظر، به معنی تغییر حسابر از سوی صاحبکار به منظور دریافت اظهار نظر بهبود یافته حسابرسی از حسابرس جدید می‌باشد. اگر حسابرس جدید، اظهار نظر حسابرسی را مطابق میل صاحبکار تنظیم نماید، به این پدیده خرید اظهار نظر حسابر می‌گویند. بنابراین، خرید اظهار نظر حسابر به سناریویی اشاره دارد که در آن حسابر فعلی شرکت ممکن است گزارش حسابرسی غیرمقبول صادر نمایند، این موضوع باعث می‌شود تا صاحبکار به دنبال حسابر دیگری با انعطاف‌پذیری بیشتری باشد تا از صدور گزارش حسابرسی غیرمقبول جلوگیری نماید. به عبارتی دیگر، خرید اظهار نظر حسابر معنای تغییر مثبت در اظهار نظر حسابر برای یک شرکت نسبت به سال قبل می‌باشد که اغلب انتظار می‌رود با تغییر و انتخاب حسابر جدید محقق شود (چن و همکاران، ۲۰۱۶).

۲-۳- نقش جنسیت حسابر در کیفیت حسابرسی

مطالعات در حوزه روانشناسی بیانگر آن است که ویژگی‌های روانشناختی زنان با مردان متفاوت است. زنان معمولاً محافظه کارتر از مردان هستند و ریسک‌پذیری کمتری در مقایسه با مردان دارند. طبق متون مدیریت نیز سبک‌های رهبری مدیران زن بر اعتماد و همکاری استوار است و نه بر فرمان و رقابت که از ویژگی‌های مورد علاقه مردان است. مطالعات در حرفه حسابرسی نیز نشان می‌دهد، شرکای حسابرسی زن کیفیت حسابرسی بالاتری نسبت به شرکای حسابرسی مرد ارائه می‌دهند. حسابرسان زن در هنگام قضاوت حسابرسی کارایی قابل توجهی نسبت به مردان در پردازش اطلاعات دارند (مونتو نگر و براس^۷، ۲۰۱۵). شرکای حسابرسی زن خود را مسئولیت‌پذیرتر از حسابرسان مرد نشان می‌دهند و سعی می‌کنند تا اظهار نظر حسابرسی را محاذله کارانه تر ارائه نمایند، بنابراین بندهای حسابرسی بیشتری می‌نویسند (عبدالفتاح و همکاران^۸، ۲۰۲۱). در مطالعه‌ای دیگر پژوهشگران دریافتند حسابرسان زن در کارهای پیچیده و تحلیلی، کارایی بیشتری نسبت به مردان دارند و در نتیجه شرکای حسابرسی زن در مقایسه با شرکای حسابرسی مرد، کیفیت حسابرسی بالاتری را ارائه می‌دهند (کامپ و فرانسیس، ۲۰۱۷). اوهمان و ونبرگ (۲۰۱۵) در بررسی خود نشان داده‌اند تفاوت‌های جنسیتی بر کیفیت حسابرسی اثر معنی‌داری دارد و حسابرسان زن در مقایسه با حسابرسان مرد در قضاوت‌های حسابرسی

به صورت کارآمد عمل می کنند و آنها نسبت به مردان اخلاقی تر رفتار نموده و رفتارهای ناکارآمد حسابرسی در آنها کم تر است.

۴-۲- رابطه خرید اظهار نظر و انتخاب حسابرس زن

مطالعات در حسابرسی نشان می دهند که بعد از انتخاب حسابرس جدید، کیفیت حسابرسی در سالهای اولیه تصدی حسابرس جدید پایین است. این موضوع نشان می دهد که مدیران شرکتها اغلب برای کسب اظهار نظر حسابرسی مساعدتر، حسابرسان جدید را انتخاب می نمایند. پژوهشها در این زمینه بیانگر آن است که شرکتها، حسابرسان خود را تغییر می دهند تا از صدور اظهار نظر نامطلوب درباره کنترل های داخلی یا توانایی شرکت برای ادامه فعالیت جلوگیری شود. هم چنین شرکتها برای دستیابی به نظرات حسابرسی مطلوب تر، حسابرسان را تغییر می دهند و از حسابرسانی که به صدور نظر حسابرسی نامطلوب شهرت دارند، اجتناب می کنند (کاول^۹ و همکاران، ۲۰۲۳). شواهد نشان می دهد خرید اظهار نظر حسابرسی اغلب منجر به کاهش کیفیت گزارشگری مالی می شود (چن و همکاران، ۲۰۱۶). هم چنین لینوکس^{۱۰} (۲۰۰۰) اعتقاد دارد شرکت هایی که اقدام به خرید اظهار نظر حسابرس می نمایند، از حسابرسان با کیفیت حسابرسی پایین استفاده می نمایند. چی و چین^{۱۱} (۲۰۱۱) بر اساس شواهد روان شناختی نشان دادند زنان به طور کلی ریسک گریزتر هستند و نگرشهای اخلاقی قوی تری نسبت به مردان دارند، آنها دریافتند حسابرسان زن برای جلوگیری از خطر مواجهه قانونی ناشی از قصور حسابرس، گزارش غیرمقبول درباره تداوم فعالیت شرکتها صادر می کنند. هاردیس^{۱۲} و همکاران (۲۰۱۶) در بررسی تاثیر جنسیت شریک حسابرسی بر صدور گزارش درباره تداوم فعالیت شرکت های دارای مشکلات مالی، به این نتیجه رسیدند زنان در مقایسه با مردان، کمتر درگیر خرید اظهار نظر می شوند و کیفیت حسابرسی شرکای حسابرسی زن در مقایسه با شرکای حسابرسی مرد بالاتر است. نتایج پژوهش چین و چی^{۱۳} (۲۰۰۸) درباره انتخاب حسابرس زن نشان می دهد که مدیران واحدهای تجاری برای تایید صورت های مالی شرکت، تمایل کمتری به انتخاب زنان به عنوان حسابرس دارند؛ به ویژه زمانی که هم حسابرسان ارشد و هم شرکای حسابرسی زن باشند.

با توجه به آن چه که در بالا گفته شد به نظر می رسد مدیران شرکت هایی که دنبال خرید اظهار نظر حسابرسی هستند، حسابرسان زن را به عنوان حسابرس شرکت انتخاب نمی کنند. بنابراین فرضیه پژوهش به صورت زیر نوشته می شود:

فرضیه: خرید اظهار نظر حسابرسی رابطه ای معنی دار و منفی با انتخاب حسابرس زن دارد.

۵-۲- پیشینه پژوهش های خارجی

مهناز و یانگ^{۱۴} (۲۰۲۵) طی یک مطالعه مروری بر اساس تحلیل محتوا از ۲۱۰ مقاله چاپ شده درباره نقش زنان در حرفه حسابداری دریافتند که مدیریت زنان رابطه ای مثبت با عملکرد، کیفیت حسابرسی، گزارش دهی و ملاحظات زیست محیطی، اجتماعی و حاکمیتی دارد. با این وجود، زنان در حرفه حسابداری همچنان با چالش هایی برای فرصتهای عادلانه مواجه هستند که عمدتاً

ناشی از کلیشه‌های جنسیتی، سیستم‌های مردسالارانه و نقش مادری است. آریوگلو و اوچاک^{۱۵} (۲۰۲۵) نشان دادند مدیران زن شرکت‌ها تمایل بیشتری به انتخاب حسابرسان زن دارند. آن‌ها تأیید نمودند هرگاه در اعضای هیئت‌مدیره مستقل شرکت‌ها تعداد زنان بیشتر باشد، در آن صورت احتمال انتخاب حسابرسان مستقل زن نیز افزایش می‌یابد. هی و ریوای^{۱۶} (۲۰۲۴) در بررسی تأثیر تنوع جنسیتی بر اظهار نظر حسابرس دریافتند زنان در مقایسه با مردان، بندهای گزارش‌های حسابرسی بیشتری می‌نویسند و قضاوت محافظه‌کارانه‌تری دارند. نهمه^{۱۷} و همکاران (۲۰۲۴) طی پژوهشی به این نتیجه رسیدند که حسابرسان زن در مقایسه با حسابرسان مرد، رفتارهای کاهنده کیفیت حسابرسی کمتری دارند. آن‌ها پیشنهاد می‌نمایند که برای ارتقای کیفیت حسابرسی تیم‌های حسابرسی، زنان را به عنوان مدیر تیم بگنجانند. ژانگ پری^{۱۸} و همکاران (۲۰۲۳) نشان دادند هرگاه ترکیب تیم حسابرسی متشکل از زن و مرد باشد یعنی تنوع جنسیتی در تیم حسابرسی حاکم باشد، در آن صورت در مقایسه با مواردی که ترکیبی جنسیتی فقط مرد باشد، کیفیت حسابرسی بالاتر است. نخیلی و همکاران^{۱۹} (۲۰۲۳) نشان دادند هرگاه اعضای هیئت‌مدیره شرکت را زنان تشکیل دهند، در آن صورت آن‌ها تمایل به انتخاب شرکای حسابرسی با تنوع جنسیتی ندارند. هم چنین آن‌ها دریافتند که بعد از تصویب قانون سهمیه بندی جنسیتی، ارتباط معنی‌داری و مثبتی بین هیئت‌مدیره دارای تنوع جنسیتی و انتخاب شرکای حسابرسی با تنوع جنسیتی وجود دارد. نتایج پژوهش چنگ و کیم^{۲۰} (۲۰۲۳) نشان می‌دهد که رفتار خرید اظهار نظر حسابرس بعد از پذیرش استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در شرکت‌ها افزایش یافته است. این پدیده بیشتر در موسسات حسابرسی که جزو چهار مؤسسه بزرگ حسابرسی شیوع بیشتری دارد. یافته‌های حسین^{۲۱} و همکاران (۲۰۲۳) بیانگر آن است که شرکای حسابرسی زن به طور معنی‌داری بر خوانایی گزارش‌های حسابرسی تأثیر می‌گذارند. همچنین آن‌ها نشان دادند که شرکت‌هایی که توسط چهار مؤسسه حسابرسی بزرگ، حسابرسی می‌شوند و حق‌الزحمه حسابرسی بالاتری دریافت می‌نمایند، خوانایی گزارش حسابرسی بالاتری دارند. نخیلی و همکاران (۲۰۲۲) در پژوهش دیگری نشان دادند تعامل میان شرکای حسابرسی مرد و زن، در مقایسه با شرکای حسابرسی تماماً مرد موجب بهبود کیفیت حسابرسی می‌شود. آن‌ها دریافتند در شرکت‌هایی که توسط شرکای حسابرسی با تنوع جنسیتی، حسابرسی می‌شوند، مدیریت سود کمتر است. آن‌ها استدلال می‌نمایند مدیریت سود زمانی کاهش می‌یابد که حسابرس شرکتها، از شرکای حسابرسی کاملاً مرد به شرکای حسابرسی با تنوع جنسیتی تغییر نمایند. سوپریانتو^{۲۲} و همکاران (۲۰۲۰) شرکت‌هایی که توسط شرکای حسابرسی زن حسابرسی می‌شوند، مدیریت سود کمتری در مقایسه با سایر شرکت‌های دیگر ندارند. این موضوع به این معنی است که حسابرسان زن کیفیت بالاتری در مقایسه با حسابرسان مرد ندارند. گارسیا بلاندان و همکاران^{۲۳} (۲۰۱۹) طی مطالعه‌ای جنسیت حسابرس را بر کیفیت خدمات حسابرسی مورد بررسی قرار داده و دریافتند که حسابرسان زن کیفیت حسابرسی بالاتری در مقایسه با مردان دارند. لی و همکاران^{۲۴} (۲۰۱۹) دریافتند هرگاه تعداد زنان در اعضای هیئت‌مدیره بیشتر باشد، آن‌ها تمایل بیشتری به انتخاب

حسابرس زن دارند. لی^{۲۵} و همکاران (۲۰۱۸) طی مطالعه‌ای دریافتند شرکت‌هایی که تنوع جنسیت در ترکیب هیئت‌مدیره خود دارند، به احتمال زیاد، زنان را به عنوان حسابرس شرکت انتخاب می‌کنند. هم چنین آنها نشان دادند حسابرسان زن کیفیت حسابرسی بالاتری را در مقایسه با مردان ارائه می‌نمایند. مونتگرو و آنتونیوس باراس^{۲۶} (۲۰۱۵) طی پژوهشی دریافتند که شرکای زن حسابرسی در مقایسه با مردان کیفیت حسابرسی بالاتری دارند. آن‌ها هم چنین به این نتیجه رسیدند که هرگاه در ترکیب شرکای یک موسسه حسابرسی زنان سهم بیشتری داشته باشند، رویه‌های حسابداری غیر محافظه کارانه در شرکت‌های مورد رسیدگی موسسه حسابرسی کاهش خواهد یافت. نیسکائین و کارجالین^{۲۷} (۲۰۱۱) در تحقیق خود به بررسی تاثیر جنسیت زن بر مدیریت سود پرداختند و نشان دادند که در شرکت‌هایی که حسابرس مرد وجود دارد با احتمال بیشتر مدیریت سود صورت می‌گیرد. هاردیس و بریج^{۲۸} (۲۰۱۰) بررسی‌های تحلیلی خود نسبت به تفاوت‌های جنسیتی تاثیرگذار بر کیفیت حسابرسی مستقل پرداختند و نشان دادند که زنان نسبت به مردان به طور میانگین ریسک گریزتر هستند.

۶-۲- پیشینه پژوهش‌های داخلی

لطفی جو و همکاران (۱۴۰۲) طی پژوهشی دریافتند خودشیفتگی مدیرعامل صاحبکار رابطه منفی و معنی داری با انتخاب حسابرس زن دارد. همچنین، گزارش زیان رابطه‌ای منفی و معنی دار و درصد سهام متعلق به سهامدار عمده رابطه‌ای مثبت و معنی دار با احتمال انتخاب حسابرس زن دارند. به عقیده آن‌ها، زنان حسابرس در مقایسه با مردان حسابرس، دقت نظر و کیفیت حسابرسی بیشتری دارند. لطفی جو و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهشی دیگر نیز دریافتند که خودشیفتگی حسابرس باعث افزایش کیفیت حسابرسی و در نتیجه موجب صدور اظهارنظر مقبول حسابرسی می‌شود. یاری و همکاران (۱۴۰۲) نیز نشان دادند خرید اظهار نظر حسابرسی با معامله با اشخاص وابسته رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد. آن‌ها هم چنین دریافتند معاملات با اشخاص وابسته غیر عملیاتی با خرید اظهارنظر حسابرس رابطه مثبت و معناداری با هم دارند. یافته‌های پژوهش اسکو و همکاران (۱۴۰۲) بیانگر آن است که حضور زنان در کمیته حسابرسی باعث کاهش بی‌نظمی‌های مالی در شرکت‌ها می‌گردد. هم چنین یافته‌ها بیانگر این مطلب است که حضور زنان در هیئت‌مدیره می‌تواند از طریق نظارت بر رفتارهای فرصت‌طلبانه مدیران تاثیر منفی و معناداری بر بی‌نظمی مالی دارد.

مشهدی و همکاران (۱۴۰۱) دریافتند تمایل مدیریت صاحبکار به خرید اظهار نظر حسابرسی با تغییر شریک حسابرسی رابطه‌ای معنی دار و مثبت دارد. به بیان دیگر، با افزایش تمایل به خرید اظهار نظر حسابرس، تغییر شریک حسابرسی نیز افزایش می‌یابد. پور علی (۱۴۰۱) دریافت با افزایش سهم موسسه حسابرسی از بازار حسابرسی، اظهار نظر مقبول حسابرسی افزایش می‌یابد. او هم چنین نشان داد اندازه موسسه حسابرسی تاثیری مثبت و تاخیر در ارائه گزارش حسابرسی تاثیر منفی با اظهار نظر مقبول حسابرسی دارد. کاظمی و همکاران (۱۴۰۰) نیز طی پژوهشی نشان دادند انتخاب حسابرس زن می‌تواند ریسک سقوط آتی سهام شرکت را کاهش دهد. احمدی

لویه و همکاران (۱۴۰۰) تاثیر حق انتخاب حسابرس بر اجتناب مالیاتی بر اساس نظریه انتخاب گلاسر مورد بررسی قرار دادند. آن‌ها دریافتند اجتناب مالیاتی شرکت‌های دارای حق انتخاب حسابرس بطور معناداری بیشتر از شرکت‌های فاقد حق انتخاب حسابرس می‌باشد. بطور کلی نتایج بدست آمده در پژوهش حاضر نشان می‌دهد که شرکت‌های دارای حق انتخاب حسابرس در انتخاب حسابرس خود به منافع خود از جمله اجتناب مالیاتی توجه می‌کنند و حسابرسان نیز به دلیل اینکه با مسئله انتخاب مجدد در حسابرسی‌های بعدی همراه هستند، کوشش می‌کنند تا از طریق همکاری با این شرکت‌ها در زمینه اجتناب مالیاتی رضایت آنها را جلب نمایند و در نهایت این جریان موجب می‌شود تا اجتناب مالیاتی برای شرکت‌های دارای حق انتخاب حسابرس بیشتر از شرکت‌های فاقد حق انتخاب حسابرس باشد. عارف منش و میرحاجی طرزجانی (۱۴۰۰) نشان دادند رابطه مثبت و معنا داری بین مدت زمان دوره جستجوی حسابرس و نوع حسابرس جدید وجود دارد. هم چنین آن‌ها دریافتند رابطه مثبت و معنا دار بین مدت زمان دوره جستجوی حسابرس جدید و حق الزحمه حسابرس جدید می‌باشد. امیری و فخاری (۱۳۹۹) در بررسی خرید اظهار نظر حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی نشان دادند که اثر متقابل و دوسویه‌ای معکوس و معناداری میان خرید اظهار نظر حسابرس و کیفیت گزارشگری مالی وجود دارد. آن‌ها دریافتند هنگامی که شرکت‌ها به فعالیت متقابلانه خرید اظهار نظر حسابرس روی می‌آورند، بلافاصله کیفیت گزارشگری صورت‌های مالی کاهش پیدا می‌کند. مرادی و یحیایی (۱۳۹۹) دریافتند انتخاب حسابرس به ویژگی‌های چون الزمات قانونی، ارتباطات و شناخت بین صاحب کار و حسابرس و حق الزحمه حسابرسی است. آن‌ها به این نتیجه رسیدند که همسویی منافع میان مدیران صاحبکار و حسابرس از مهم ترین عوامل اثرگذار بر انتخاب حسابرس است. زلقی و همکاران (۱۳۹۸) نیز نشان دادند ارتباط مثبت و معنی داری میان مدت تصدی مدیرعامل و تداوم انتخاب حسابرس وجود دارد. به عقیده آن‌ها همسویی منافع میان مدیر و حسابرس، دلیل این موضوع است. خواجوی و همکاران (۱۳۹۸) به این نتیجه دست یافتند شرکت‌هایی مسئولیت‌های اجتماعی بالایی دارند، تمایل دارند تا حسابرسانی را به عنوان حسابرس مستقل شرکت انتخاب کنند که در بین شرکت‌های صنعت از شهرت بالاتری برخوردار هستند. خراشادی و همکاران (۱۳۹۸) طی پژوهشی تایید نمودند که حضور زنان در کمیته‌ی حسابرسی رابطه‌ی منفی و معناداری با هزینه‌های نمایندگی و خطر ورشکستگی دارد. به عبارت دیگر، حضور اعضای زن در کمیته‌ی حسابرسی باعث کاهش هزینه‌های نمایندگی و کاهش خطر ورشکستگی شرکت‌ها می‌شود. در مجموع، نتایج از این دیدگاه حمایت می‌کند که زنان ناظران بهتری بوده و خطر گریز ترند و کمتر رفتارهای فرصت طلبانه‌ی مدیریت را تحمل می‌کنند و در نتیجه به افزایش اثربخشی کمیته‌ی حسابرسی منجر می‌شوند. احمدی لویه و همکاران (۱۳۹۷) در مطالعه‌ی دیگر نشان دادند مدیریت سود مبتنی بر اقلام تعهدی برای شرکت‌های دارای حق انتخاب حسابرس، بطور معناداری بیشتر از شرکت‌های فاقد حق انتخاب حسابرس می‌باشد. نتایج پژوهش آن‌ها تایید می‌نماید که فرایند انتخاب حسابرس در کشور از یک رویکرد فرصت طلبانه پیروی می‌کند.

۳- روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر با توجه به ماهیت آن، از نوع پژوهش کاربردی و از نظر روش در زمره پژوهش‌های توصیفی-همبستگی می‌باشد. مبانی نظری و داده‌های پژوهش از طریق مطالعات کتابخانه‌ای جمع‌آوری شده است. از آنجایی که جامعه آماری این پژوهش، یک محیط واقعی یعنی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران است، این پژوهش یک مطالعه میدانی نیز محسوب می‌شود. آزمون فرضیه‌های تحقیق بر اساس رگرسیون لاجستیک باینری به کمک نرم‌افزار SPSS شماره ۲۶ انجام شده است. دوره زمانی پژوهش یک دوره ۱۰ ساله بین سال‌های ۱۳۹۲ لغایت ۱۴۰۱ می‌باشد. تعداد ۱۲۱ شرکت و در نهایت ۱۲۱۰ سال-شرکت مشاهده به عنوان داده گزارش‌های مالی سالیانه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران به روش غربالگری جمع‌آوری و مورد آزمون قرار گرفته‌اند. جدول شماره ۱ نحوه انتخاب نمونه آماری پژوهش را نشان می‌دهد:

جدول ۱: تعیین نمونه آماری

تعداد شرکت‌ها	شرح
۴۷۱	کل شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار در سال ۱۴۰۱
(۱۲۴)	شرکت‌هایی که پایان سال مالی آن‌ها ۲۹ اسفند نیست
(۷۲)	شرکت‌های بیمه، سرمایه‌گذاری و هلدینگ و بانک‌ها
(۳۵)	شرکت‌هایی که طی دوره پژوهش به بورس وارد شده‌اند
(۳۷)	شرکت‌هایی که در دوره زمانی پژوهش از بورس حذف شده‌اند (توقف نماد)
(۸۲)	شرکت‌هایی که اطلاعات آنها در دوره زمانی پژوهش در دسترس نبوده است
۱۲۱	تعداد نمونه آماری

مدل پژوهش به منظور آزمون رابطه خرید اظهار نظر حسابرسی و انتخاب حسابرس زن به صورت رابطه شماره ۱ نوشته می‌شود:

رابطه ۱:

$$\text{WoAud}_{it} = a_0 + B_1 \text{Opns}_{it} + B_2 \text{RoA}_{it} + B_3 \text{Size}_{it} + B_4 \text{Sale-Growth}_{it} + B_5 \text{Lev}_{it} + B_6 \text{Bord_Indp}_{it} + B_7 \text{Em}_{it} + B_8 \text{Industry}_{it} + \varepsilon$$

در این پژوهش متغیر وابسته انتخاب حسابرس زن (WoAudit) می‌باشد. این متغیر یک متغیر مصنوعی با مقدار یک و صفر است. هرگاه حسابرس شرکتی زن باشد، مقدار آن یک و در غیر آن صورت صفر در نظر گرفته می‌شود.

به منظور محاسبه متغیر مستقل یعنی خرید اظهار نظر حسابرسی (Opns) در تحقیق حاضر به پیروی از لینوکس (۲۰۰۰) دو مدل رگرسیون باینری را در زمینه برآورد اظهار نظر مقبول

حسابرس، با (و بدون) فرض تغییر شریک حسابرسی مورد برازش قرار می‌دهیم و در نهایت بر اساس تفاوت احتمالات محاسبه شده توسط مدل‌های فوق میزان تمایل صاحبکار به خرید اظهار نظر مقبول حسابرسی را محاسبه می‌نماییم. به طور ویژه مدل رگرسیونی رابطه ۲ احتمال صدور اظهار نظر مقبول حسابرسی را با فرض تغییر شریک حسابرسی (ODA یا همان خطای رابطه ۲) به تفکیک سال-شرکت اندازه گیری می‌کند. مدل رگرسیونی در رابطه ۳ نیز احتمال صدور اظهار نظر مقبول حسابرسی را با فرض عدم تغییر شریک حسابرسی (NODA یا همان خطای رابطه ۳)، به تفکیک سال-شرکت مورد برآورد قرار می‌دهد. پس از برآورد باقی مانده روابط فوق و محاسبه دو متغیر ODA و NODA از تفاوت میان این دو متغیر میزان تمایل صاحبکار به خرید اظهار نظر مقبول حسابرسی (OPNS) بدست می‌آید (یعنی: OPNS=ODA-NODA).

رابطه ۲:

$$MAO = a + B_1 PTRSW + B_2 PTRSW * MAOLAG + B_3 MAOLAG + B_4 ROA + B_5 LOSS + B_6 OCF + B_7 LEV + B_8 RPTLEND + B_9 CR + B_{10} SIZE + B_{11} ARINV + B_{12} AGE + B_{13} RET + B_{14} AFR + \epsilon$$

رابطه ۳:

$$MAO = a + B_1 MAOLAG + B_2 ROA + B_3 LOSS + B_4 OCF + B_5 LEV + B_6 RPTLEND + B_7 CR + B_8 SIZE + B_9 ARINV + B_{10} AGE + B_{11} RET + B_{12} AFR + \epsilon$$

در روابط ۲ و ۳ متغیرهای مذکور در جدول شماره ۲ تعریف شده اند:

جدول ۲: تعریف عملیاتی متغیرهای روابط ۲ و ۳

تعریف (=)	نماد	متغیر
چنانچه اظهار نظر حسابرس نسبت به صورت‌های مالی دوره جاری مقبول باشد برابر با یک و در غیر اینصورت برابر با صفر خواهد بود.	MAO	متغیر مصنوعی اظهار نظر مقبول حسابرس در دوره جاری
چنانچه اظهار نظر حسابرس نسبت به صورت‌های مالی دوره قبل مقبول باشد برابر با یک و در غیر اینصورت برابر با صفر خواهد بود.	MAOLAG	متغیر مصنوعی اظهار نظر مقبول حسابرس در دوره قبل
چنانچه مدیر (شریک) حسابرسی شرکت در دوره جاری تغییر کرده باشد برابر با یک و در غیر اینصورت برابر با صفر خواهد بود.	PTRSW	متغیر مصنوعی تغییر مدیر (شریک) حسابرسی صاحبکار
برابر است با سود خالص تقسیم بر کل دارایی‌ها در پایان سال.	ROA	نرخ بازده دارایی شرکت
چنانچه شرکت مورد نظر در دوره جاری زیان ده باشد برابر با یک و در غیر اینصورت برابر صفر می‌باشد.	LOSS	متغیر مصنوعی زیان‌دهی
برابر است با نسبت جریان نقد عملیاتی به کل دارایی در پایان دوره جاری	OCF	نسبت جریان نقد عملیاتی به کل دارایی
برابر است با ارزش دفتری بدهی‌ها تقسیم بر ارزش دفتری دارایی‌ها.	LEV	نسبت بدهی به کل دارایی
برابراست با وام پرداختی به اشخاص وابسته شرکت تقسیم بر کل دارایی‌ها.	RPTLEND	وام پرداختی به اشخاص وابسته شرکت

نسبت جاری	CR	برابر است با ارزش دفتری دارایی‌های جاری تقسیم بر بدهی‌های جاری.
اندازه شرکت	SIZE	برابر است با لگاریتم طبیعی ارزش دفتری دارایی‌های شرکت در پایان دوره جاری.
نسبت موجودیها و دریافتی‌ها به کل دارایی	ARINV	برابر است با ارزش دفتری موجودی‌ها و حساب‌های دریافتی تقسیم بر ارزش دفتری دارایی‌ها.
سن شرکت	AGE	برابر است با لگاریتم طبیعی تعداد سال‌های فعالیت شرکت.
بازده یک سهم عادی	RET	برابر است با تغییرات قیمت بازار یک سهم عادی نسبت به دوره قبل به علاوه سود تقسیمی یک سهم عادی در دوره جاری.
رتبه موسسه حسابرسی	AFR	چنانچه حسابرس شرکت از حسابرسان رتبه الف سازمان بورس اوراق بهادار باشد برابر با یک و در غیر اینصورت برابر با صفر می‌باشد.
احتمال صدور نظر مقبول توسط حسابرس (با فرض وقوع تغییر مدیر حسابرسی)	ODA	برابر است با احتمال لجستیک محاسبه شده بر اساس رابطه ۲
احتمال صدور نظر مقبول توسط حسابرس (با فرض عدم وقوع تغییر شریک حسابرسی)	NODA	برابر است با احتمال لجستیک محاسبه شده بر اساس رابطه ۳
میزان تمایل صاحبکار به خرید اظهار نظر مقبول از حسابرس	OPNS	ODA-NODA

متغیرهای کنترلی مورد استفاده در رابطه شماره ۱ به شرح جدول ۳ تعریف شده اند:

جدول ۳: تعریف عملیاتی متغیرهای کنترلی رابطه ۱

متغیر	نماد	تعریف (=)
نسبت سود آوری	Roa	عبارت است از نسبت سودخالص به جمع دارایی‌ها
اندازه شرکت	Size	برابر است با لگاریتم طبیعی جمع دارایی‌ها اندازه‌گیری می‌شود.
رشد فروش شرکت	Sale-Growth	از طریق تفاوت بین فروش سال جاری و فروش سال قبل محاسبه می‌گردد.
ریسک مالی شرکت	Lev	عبارت است از نسبت جمع بدهی‌ها به جمع دارایی‌ها.
استقلال هیئت‌مدیره شرکت	Indp_Board	عبارت است از درصد هیئت‌مدیره غیرموظف به کل اعضای هیئت‌مدیره شرکت
مدیریت سود	EM	که از طریق مدل کوتاری ^{۳۹} و همکاران (۲۰۰۵) اندازه‌گیری شده است. این مدل در رابطه شماره ۴ نشان داده شده است
صنعت	Industryit	صنعتی که شرکت در آن فعالیت می‌کند، مقدار یک و صفر نشان داده می‌شود

رابطه شماره ۴:

$$\text{Accruals}_{it} / \text{TA}_{i,t-1} = a_0 + B_1 1/\text{TA}_{i,t-1} + B_2 (\Delta \text{Sale}_{it} - \Delta \text{Rec}_{it}) / \text{TA}_{i,t-1} + B_3 \text{PPE}_{it} / \text{TA}_{i,t-1} + B_4 \text{Roa}_{it} + \varepsilon$$

در رابطه شماره ۴ خطای مدل (ε) به تفکیک هر صنعت محاسبه می‌شود که نشان دهنده مدیریت سود می‌باشد. متغیرهای این رابطه در جدول زیر معرفی می‌شوند:

جدول ۴: تعریف عملیاتی متغیرهای رابطه ۴:

نماد	تعریف (=)
$Accruals_{it}$	اقلام تعهدی است که از تفاوت میان سود خالص و جریان نقد عملیاتی به دست می‌آید
$TA_{i,t-1}$	جمع دارایی‌ها در اول دوره
$Sale_{it}\Delta$	تغییرات فروش سال جاری نسبت به سال قبل
$Rec_{it}\Delta$	تغییرات حساب‌های دریافتی تجاری سال جاری نسبت به سال قبل
PPE_{it}	جمع دارایی‌های ثابت مشهود
ε	خطای مدل

۴- تحلیل یافته‌ها

۴-۱- آمار توصیفی

آمار توصیفی داده‌های پژوهش در جدول شماره ۵ ارائه شده است. این جدول میانگین و میانه متغیرهای کمی پژوهش را نشان می‌دهد. هم چنین جدول شماره ۶ نشان می‌دهد که در حدود ۶ درصد از مشاهدات حسابرس خود را از میان زنان انتخاب نموده‌اند. شواهد این جدول نشان می‌دهد که میانگین لگاریتم طبیعی اندازه شرکت برابر $14/68$ است. هم چنین میانگین ریسک مالی برابر $0/41$ و میانگین رشد فروش $0/33$ است. اما میان سودآوری در حدود ۷ درصد و بسیار پایین می‌باشد. هم چنین ۳۳ درصد از مشاهدات در شرکت‌ها دارای هیئت مدیره مستقل هستند. از آنجایی که خرید اظهار نظر حسابرس و مدیریت سود از خطای مدل‌های رگرسیونی (رابطه شماره ۲ و ۳ و ۴) به دست می‌آید، میانگین آن‌ها نزدیک به صفر است. این موضوع با مفروضات رگرسیون که میانگین خطا باید نزدیک صفر باشد، مطابقت دارد.

جدول ۵: آمار توصیفی

میانگین	خرید اظهار نظر حسابرسی	اندازه شرکت	ریسک مالی	نسبت سودآوری	استقلال هیئت مدیره	مدیریت سود	رشد فروش
۰/۳۳	-۰/۰۰۳	۱۴/۶۸	۰/۴۱۴	۰/۰۷۰	۰/۲۳	-۰/۰۰۱	۰/۳۳
۰/۱۸	۰/۰۰۳	۱۴/۵۴	۰/۳۶۴	۰/۰۴	۰/۲۱	-۰/۰۰۳	۰/۱۸
۰/۶۵	۰/۰۰۵	۱۳/۱۹	۰/۲۳۸	۰/۱۶	۰/۳۳	۰/۱۱	۰/۶۵
-۰/۸۲	-۰/۰۰۸	۱۱/۵۷	۰/۰۰۰	-۱/۹	۰/۲۳	-۰/۴۳	-۰/۸۲
۰/۹۳۷	۰/۰۰۶	۲۰/۴۲	۰/۹۰۹	۱/۶	۱	۰/۴۸۲	۰/۹۳۷

جدول ۶: ادامه آمار توصیفی

کل موسسات		
سال	تعداد حسابرس زن	تعداد حسابرس مرد
۱۳۹۱	۷	۱۱۴
۱۳۹۲	۷	۱۱۴
۱۳۹۳	۷	۱۱۴
۱۳۹۴	۸	۱۱۳
۱۳۹۵	۵	۱۱۶
۱۳۹۶	۴	۱۱۷
۱۳۹۷	۸	۱۱۳
۱۳۹۸	۸	۱۱۳
۱۳۹۹	۷	۱۱۴
۱۴۰۰	۸	۱۱۳
جمع کل	۶۹	۱۱۴۱

۲-۴- آزمون فرضیه پژوهش

قبل از آزمون فرضیه تحقیق، همبستگی میان متغیرهای توضیحی مدل مورد بررسی قرار می‌گیرد. جدول شماره ۷ و همبستگی میان متغیرهای توضیحی مدل پژوهش را نشان می‌دهد. نتایج جدول مذکور بیانگر آن است که بیشترین همبستگی معنی دار میان اهرم مالی شرکت و نسبت سود آوری برابر ۰٫۶۱- درصد است، بنابراین می‌توان گفت که همبستگی حد میان متغیرهای پژوهش وجود ندارد.

جدول ۷: همبستگی میان متغیرها

خرید اظهارنظر حسابرسی	نسبت سودآوری	اندازه شرکت	رشد فروش	اهرم مالی	استقلال هیئت‌مدیره	مدیریت سود
۱	۰/۱۹	-۰/۰۰۸	۰/۰۰۳	-۰/۰۲۱	۰/۲۳	۰/۱۱
	۱	*۰/۲۲۵	۰/۱۰۴	*-۰/۰۶۱	-۰/۲۵	-۰/۱۹
		۱	۰/۰۵۴	-۰/۰۴	-۰/۰۰۸	۰/۰۰۸
			۱	-۰/۰۶۳	۰/۰۰۵	۰/۰۶۳
				۱	۰/۰۰۹	-۰/۰۴۵
					۱	-۰/۰۲۵
						۱
*معنی دار در سطح ۹۵ درصد						

آزمون فرضیه پژوهش بر اساس رگرسیون چند متغیره لاجستیک باینری انجام شده است. جدول شماره ۷ نتایج آزمون مذکور را نشان می‌دهد. مطابق نتایج این جدول از آنجایی که سطح معنی‌داری خرید اظهار نظر حسابرانی برابر ۰,۰۲۴ درصد و کمتر از ۵ درصد است، بنابراین می‌توان ادعا نمود که در سطح ۹۵ درصد میان خرید اظهار نظر حسابرانی و انتخاب حسابرانی زن رابطه‌ای معنی‌دار وجود دارد و چون ضریب خرید اظهار نظر حسابرانی منفی است، می‌توان گفت که این رابطه منفی است. یعنی با افزایش خرید اظهار نظر حسابرانی توسط شرکت احتمال انتخاب حسابرانی زن نیز کاهش می‌یابد. از این رو، فرضیه پژوهش تایید می‌شود. هم‌چنین این جدول نشان می‌دهد که در سطح اطمینان ۹۵ درصد، استقلال هیئت‌مدیره رابطه‌ای منفی و معنی‌دار با احتمال انتخاب حسابرانی زن دارند. بقیه متغیرهای پژوهش نیز رابطه‌ای معنی‌دار با انتخاب حسابرانی زن ندارند. هم‌چنین آماره کای دو مدل برابر ۶۴/۳۰۵ و سطح معنی‌داری آن زیر ۵ درصد و برابر صفر است. این موضوع به این معنی است که نقش متغیرهای توضیحی مدل در تغییر نسبت احتمالات متغیر انتخاب حسابرانی زن با اهمیت و مورد تایید است. هم‌چنین ضریب تعیین مدل برابر ۲۰ درصد و درصد پیش بینی مدل نیز برابر ۹۴/۳ درصد و بالا می‌باشد.

جدول شماره ۸: آزمون فرضیه‌ها

مقدار تابع نمایی	سطح معنی داری	درجه آزادی	آماره والد	خطای استاندارد	ضرایب	
۰,۰۰	۰,۹۹۹	۱	۰,۰۰	۱۲۵۳۰,۷۱۲	-۱۸,۶۶۱	مقدار ثابت
۰,۰۰	۰,۰۲۴	۱	۳,۰۵۷	۲۰,۸۰۵	-۴۷,۰۷۹	خرید اظهار نظر حسابرانی
۰,۲۴۱	۰,۲۷۵	۱	۱,۱۹۱	۱,۰۳۲	-۱,۴۲۱	نسبت سودآوری
۱,۰۶۴	۰,۶۰۰	۱	۰,۲۷۴	۰,۱۱۹	۰,۰۶۲	اندازه شرکت
۰,۸۲۴	۰,۴۳۲	۱	۰,۶۱۷	۰,۲۴۶	-۰,۱۹۳	رشد فروش
۰,۲۹۶	۰,۰۸۰	۱	۳,۰۵۷	۰,۶۹۶	-۱,۲۱۶	اهرم مالی
۰,۰۴۰	۰,۰۰	۱	۱۲,۳۳۵	۰,۹۱۵	-۳,۲۱۴	استقلال هیئت‌مدیره
۱,۰۹۹۹	۰,۴۹۳	۱	۰,۴۶۹	۱,۰۱۱	۰,۶۹۳	مدیریت سود
	۰/۰۰۰				۶۴/۳۰۵	آماره کای دو
Overall Percentage = 3/94				Nagelkerke R 20/0 = 2		

تذکر: اثرات صنعت در آزمون فرضیه لحاظ شده است

۵- بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش رابطه میان خرید اظهار نظر حسابرانی و انتخاب حسابرانی را مورد بررسی قرار می‌دهد. نتایج پژوهش نشان می‌دهد خرید اظهار نظر حسابرانی با انتخاب حسابرانی زن رابطه‌ای

معنی دار و منفی دارد. به عبارت دیگر با افزایش تمایل صاحبکار به خرید اظهار نظر حسابرس، احتمال انتخاب حسابرس زن کاهش می‌یابد. یافته‌های این مقاله با نتایج پژوهش چین و چی (۲۰۰۸)، اوهمان و ونبرگ (۲۰۱۵)، هاردیس و همکاران (۲۰۱۶) و کاول و همکاران (۲۰۲۳)، هی و ریوای (۲۰۲۴) و مهناز و یانگ (۲۰۲۵) مطابقت دارد. نتایج آن‌ها بیانگر آن است که شرکای حسابرسی زن به دلیل ریسک گریز بودن بیشتر در مقایسه با شرکای حسابرسی مرد، اخلاق حرفه‌ای را بیشتر رعایت و قضاوت‌های حسابرسی محافظه کارانه‌ای را ارائه می‌کنند و کمتر درگیر خرید اظهار نظر می‌شوند و در نهایت کیفیت حسابرسی بالاتری را ارائه می‌نمایند.

مطابق متون منتشر شده درباره نقش زنان در کیفیت حسابرسی، زنان به دلیل ویژگی روانشناختی ریسک‌گریزی بیشتر در مقایسه با مردان، کمتر درگیر خرید اظهار نظر حسابرسی می‌شوند. به همین دلیل هم شرکت‌هایی که دنبال خرید اظهار نظر حسابرس هستند، حسابرسان زن را به عنوان حسابرس شرکت انتخاب نمی‌کنند. یافته‌های این مقاله نشان می‌دهد که علاوه بر ویژگی‌هایی چون تجربه، تحصیلات، سن و دوره تصدی شریک حسابرسی؛ جنسیت شریک حسابرسی نیز عاملی مهم در صدور اظهار نظر حسابرسی و در نتیجه بر کیفیت حسابرسی است. این موضوع با فرضیه گزینش‌پذیری همسو است. طبق این فرضیه زنان در مقایسه با مردان در قضاوت و تصمیم‌گیری، به جزئیات توجه بیشتری دارند و از این رو پردازشگرهای دقیقی هستند و تمام اطلاعات موجود یعنی ریسک‌ها، ملاحظات اخلاقی و سایر اطلاعات ثانویه را در تصمیم‌گیری خود در نظر می‌گیرند و سعی می‌کنند تا کیفیت حسابرسی بالاتری داشته باشند و در نتیجه خود را درگیر خرید اظهار نظر نمی‌کنند.

از سودمندی‌های علمی این پژوهش آن است که درک دانشجویان و استادان حسابداری و حسابرسی را از نقش ویژگی‌های فردی حسابرسان را در حسابرسی آگاه می‌نماید. این پژوهش تایید می‌نماید کیفیت بالای حسابرسی در شرکای حسابرسی زن، دلیلی بر عدم انتخاب آنها در شرکت‌های است که قصد خرید اظهار نظر حسابرس را دارند. از این رو، به عقیده نویسندگان مقاله، پژوهش حاضر می‌تواند درک ما را درباره نقش جنسیت در حرفه حسابداری و حسابرسی ارتقاء دهد. علی‌رغم آن که بعد از تشکیل جامعه حسابداران رسمی شاهد رشد و توسعه حرفه‌ای زنان در حرفه حسابرسی هستیم، اما بر اساس شواهد این پژوهش، می‌توان گفت که تقاضاکنندگان خدمات حسابرسی، هم‌چنان حرفه حسابرسی را یک حرفه مردانه می‌دانند. از این رو، به سیاست‌گذاران و قانون‌گذاران حرفه حسابرسی کشور پیشنهاد می‌گردد تا سیاست‌گذاری مناسبی از جمله استفاده از خدمات حسابرسی زنان توسط شرکت‌ها به منظور ارتقاء و حمایت از نقش زنان در حرفه حسابرسی و هم‌چنین کاهش رفتارهای فرصت طلبانه مدیران در خرید اظهار نظر حسابرسی به عمل آورند.

ملاحظه‌های اخلاقی

در این پژوهش اصل اخلاق امانتداری علمی رعایت و حق معنوی مولفین آثار محترم شمرده

می‌شود. نویسندگان اعلام می‌نمایند که هیچ تضاد منافی وجود ندارد.

منابع

- احمدی لویه، افشین، نیکومرام، هاشم، رهنمای رودپشتی، فریدون، و بنی مهد، بهمن. (۱۳۹۷). حق انتخاب حسابرس و مدیریت سود مبتنی بر ارقام تعهدی بر اساس نظریه انتخاب گلاسر. مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۱۵(۶۰)، ۱۰۳-۱۲۳. doi.org/10.22054/qjma.2019.9954
- احمدی لویه، افشین، نیکومرام، هاشم، و بنی مهد، بهمن. (۱۴۰۰). حق انتخاب حسابرس و اجتناب مالیاتی بر اساس نظریه انتخاب گلاسر. دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، ۱۰(۳۸)، ۱۶-۱. https://www.jmaak.ir/article_17543.html
- اسکو وحید، مرادی مجید، نوروزی محمد، سراج شهرزاد (۱۴۰۲) تاثیر حضور زنان در هیئت‌مدیره و کمیته حسابرسی بر بی‌نظمی مالی؛ مجله زن در سیاست و توسعه؛ مقاله پذیرفته شده و در نوبت چاپ. doi.org/10.22059/jwdp.2023.350519.1008272
- امیری، اسماعیل، و فخاری، حسین. (۱۴۰۰). خرید اظهار نظر حسابرس و کیفیت گزارشگری مالی: با رویکرد الگوی معادلات همزمان. دانش حسابرسی، ۲۱(۸۲)، ۲۷-۵۴. <http://danesh.dmk.ir/article-1-2523-fa.html>
- بنی مهد، بهمن، و جعفری معافی، رضا. (۱۳۹۲). کیفیت ارقام تعهدی و انتخاب حسابرس. مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۱۱(۳۷)، ۸۱-۹۸. DOI.org/ 20.1001.1.28210166.13.98-81.37)11.90.9.33.4.0
- پور علی محمدرضا (۱۴۰۱) تأثیر تمرکز بازار حسابرسی بر اظهار نظر حسابرسی، پژوهش‌های حسابرسی حرفه‌ای، سال دوم، شماره ۸ صص ۶۸-۳۴. jpar.2022.559178.1102/8610,22034-68
- خراشادی محمد؛ مرادی محمدعلی، و پایان، علی. (۱۳۹۸). اثر حضور زنان در افزایش اثربخشی کمیته‌ی حسابرسی: شواهدی از هزینه‌های نمایندگی و خطر ورشکستگی در بورس اوراق بهادار تهران. زن در توسعه و سیاست (پژوهش زنان)، ۱۷(۳)، ۳۶۹-۳۸۸. doi.org/10.22059/jwdp.2020.284568.1007670
- خواجه‌جوی، شکراله، پورگودرزی، علیرضا، و سرمدی نیا، عبدالمجید. (۱۳۹۸). رابطه بین مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت و انتخاب حسابرس، با تأکید بر شهرت حسابرس شرکت. پژوهش‌های کاربردی در گزارشگری مالی، ۸(۱۴)، ۴۳-۶۶. https://www.arfr.ir/article_93287.htm?lang=en
- زلفی، حسن، افلاطونی، عباس، و برزآبادی فراهانی، محمد. (۱۳۹۸). تأثیر مدت تصدی مدیرعامل بر تداوم انتخاب حسابرس در بورس اوراق بهادار تهران. پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی (۱۱(۴۱))، ۱-۲۲. www.arfr.ir/article_93287.htm
- شجاع، نفیسه، بنی مهد، بهمن، و وکیلی فرد، حمیدرضا. (۱۳۹۷). بررسی دیدگاه حساب‌رسان درباره فعالیت‌های بازاریابی. پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی ۱۰(۳۸)، ۳۱-۴۶. www.arfr.ir/article_93287.htm

۰۰۱,۱,۲۳۸۳۰۳۷۹,۱۳۹۷,۱۰,۳۸,۲,۴

عارف منش، زهره، و میرحاجی طرزجانی، زهرالسادات. (۱۴۰۰). بررسی تاثیر دوره جستجوی حسابرس به عنوان علامت ریسک حسابرسی بر انتخاب حسابرس و حق الزحمه حسابرسی. دانش حسابرسی، ۲۱(۸۲)، ۲۰۱-۱۷۹. <http://danesh.dmk.ir/article-1-2523-fa.html>

کاظمی سید پوریا، غلامرضا پور محمد، عرب روح الله، شمگانی رضا (۱۴۰۰) تأثیر جنسیت شریک مؤسسه‌ی حسابرسی بر ریسک سقوط آتی قیمت سهام، پژوهش‌های حسابرسی حرفه‌ای، سال اول شماره ۴ صص ۵۰-۶۹ jpar.2022.248651/10.22034

لطفی جو نشمین؛ بنی مهد بهمن؛ نیکو مرام هاشم؛ و کیلی فرد حمیدرضا (۱۴۰۲) نقش خودشیفتگی مدیرعامل صاحبکار در انتخاب حسابرسان زن؛ فصل نامه بورس اوراق بهادار، مقاله پذیرفته شده در نوبت چاپ ۱۰,۲۲۰۳۴/jse/۱۰,۲۰۶۱. jse.2023.12101,2061

لطفی جو نشمین، بنی مهد بهمن، و کیلی فرد حمیدرضا (۱۴۰۲) خودشیفتگی حسابرس و اظهار نظر مقبول حسابرسی، پژوهش‌های حسابرسی حرفه‌ای، شماره ۱۱ صص ۶۴-۸۱ jpar.2023.1999678.1154/10.22034

مرادی، محمد، و یحیایی، منیره. (۱۳۹۹). تدوین الگوی انتخاب حسابرس مستقل در ایران. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۲۷(۲)، ۲۵۸-۲۸۷. jse.2023.12101,2061

مشهدی قره قیه هادی؛ بنی مهد بهمن؛ فرقان دوست حقیقی کامبیز؛ مرادزاده فرد مهدی (۱۴۰۱) رابطه میان خرید اظهار نظر حسابرس و تغییر شریک حسابرسی: شواهدی از شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه بورس اوراق بهادار، شماره ۵۷ صص ۱۹۷-۲۲۴. jse.2021.11453.1607/10.22034

یاری حسن، شه بخش محمود؛ باغومیان رافیک (۱۴۰۲) خرید اظهار نظر حسابرس و معاملات با اشخاص وابسته: شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران؛ فصلنامه پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، شماره ۵۸، صص ۱۸۹-۲۰۸. faar.2023.702110/10.30495

References

Abdelfattah, T., Elmahgoub, M., & Elamer, A. A. (2021). Female audit partners and extended audit reporting: UK evidence. *Journal of Business Ethics*, 174(1), 177-197. <https://doi.org/10.1007/s10551-020-04607-0>

Ahmadi Looye, A., Nikoomaram, H., Rahnamay Roodposhti, F., & Banimahd, B. (2018). The right of auditor's choice and accrual-based earnings management based on glaser's choice theory (empirical evidence: Tehran Stock Exchange). *Empirical Studies in Financial Accounting*, 15(60), 103-123. doi.org/10.22054/qjma.2019.9954 (In Persian).

Ahmadi Louyeh, A., Nikoomaram, H., & Banimahd, B. (2021). The Right of Auditor's Choice and Tax Avoidance Based on Glaser's Choice Theory. *Journal of Management Accounting and Auditing Knowledge*, 10(38), 1-16. https://www.jmaak.ir/article_17543.html (In Persian).

Amiri, E., & Fakhari, H. (2021). Audit Opinion Shopping and Financial Reporting Quality: with Simultaneous Equations model Approach. *Audit Science*, 21(82), 27-58. <http://danesh.dmk.ir/article-1-2523-fa.html> (In Persian).

Arefmanesh, Z., Mirhaji Tezerjani, Z. S. (2021). Investigating the impact of the auditor's search period as an audit risk factor on auditor selection and audit fees. *Audit Science*, 21(82), 179-201. <http://danesh.dmk.ir/article-1-2523-fa.html>(In Persian).

Arioglu, E., & Ocak, M. (2025). Do female directors of companies appoint audit firms with women in high-level positions?. *Gender in Management: An International Journal*, 40(1), 171-195. <https://doi.org/10.1108/GM-03-2024-0116>

Bagherpour, M. A., Monroe, G. S., & Shailer, G. (2014). Government and managerial influence on auditor switching under partial privatization. *Journal of accounting and public policy*, 33(4), 372-390. <https://doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2014.04.004>

Banimahd, B., & Jafari Moafi, R. (2011). Accruals quality and auditor selection. *Empirical studies in financial accounting*, 9(33), 81-98. DOI.org/ 20.1001.1.28210166.1390.9.33.4.0(In Persian).

Bresch, D., Branson, J. Hardies, K. (2010). Are Female Auditors still women: Analyzing the gender differences affecting audit quality. Presented at the Mid-Atlantic region meeting of the American Accounting Association, Long Branch, NJ. Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1409964>.

Cameran, M., Campa, D., & Francis, J. R. (2017). How important is partner variation in explaining audit quality. Unpublished paper, Bocconi University, Milan, Italy.. DOI:10.2139/ssrn.2744620

Chen, F., Peng, S., Xue, S., Yang, Z., & Ye, F. (2016). Do audit clients successfully engage in opinion shopping? Partner-level evidence. *Journal of accounting Research*, 54(1), 79-112. <https://doi.org/10.1111/1475-679X.12097>

Chi, H. Y., & Chin, C. L. (2011). Firm versus partner measures of auditor industry expertise and effects on auditor quality. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 30(2), 201-229. <https://doi.org/10.2308/ajpt-50004>

Chung, H., & Kim, Y. (2023). The effect of the rules-versus principles-based accounting standards on opinion shopping. *Managerial Auditing Journal*, 38(3), 264-287. <https://doi.org/10.1108/MAJ-12-2020-2964>

Cowle, E. N., Decker, R. P., & Rowe, S. P. (2023). Retain or rotate: the association between frequent auditor switching and audit quality. *Accounting Horizons*, 37(3), 79-101.. <https://doi.org/10.2308/HORIZONS-2022-018>

Garcia-Blandon, J., Argilés-Bosch, J. M., & Ravenda, D. (2019). Is there a gender effect on the quality of audit services?. *Journal of Business Research*, 96, 238-249. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2018.11.024>

Gharaghaya, H. M., Banimahd, B., Haqiqi, K. F., & Moradzadehfard, M. (2022). The Relationship between Audit Opinion Shopping and Audit Partner Switching: Evidence from Companies listed on the Tehran Stock Exchange. *Journal of Securities and Exchange*, 15(57), 197-224. 10.22034/jse.2021.11453.1607(In Persian).

Hardies, K., Bresch, D., & Branson, J. (2016). Do (fe) male auditors impair audit quality? Evidence from going-concern opinions. *European Accounting Review*, 25(1), 7-34. DOI:10.1080/09638180.2014.921445

He, L. J., & Rivai, F. A. (2024). The effect of gender diversity on the disclosure of key audit matters: examination of dual-signature environment. *Managerial Auditing Journal*, 39(4), 396-418. <https://doi.org/10.1108/MAJ-09-2022-3695>

Hussin, N., Md Salleh, M. F., Ahmad, A., & Rahmat, M. M. (2023). The association between

audit firm attributes and key audit matters readability. *Asian Journal of Accounting Research*, 8(4), 322-333.. <https://doi.org/10.1108/AJAR-10-2022-0317>

Kazemi, S. P., Gholamrezapoor, M., Arab, R., & Shamgani, R. (2021). The effect of Audit partners gender on the future stock price crash risk. *Professional Auditing Research*, 1(4), 50-69. 10.22034/jpar.2022.248651(In Persian).

Khajavi, S., Pourgoudarzi, A., & Sarmadinia, A. (2019). The relation of corporate social responsibility and auditor selection; focusing on firms' auditors reputation. *Journal of Applied Research in Financial Reporting*, 8(14): 43-66 https://www.arfr.ir/article_93287.html?lang=en(In Persian).

Khorashadi, M., Moradi, M. A., & Payan, A. (2019). The Effect of Female Presence on Increase in the Effectiveness of the Audit Committee: Evidence from Agency Costs and Bankruptcy Risk in the Tehran Stock Exchange. *Woman in Development & Politics*, 17(3), 369-388. doi.org/10.22059/jwdp.2020.284568.1007670(In Persian).

Lee, H. S., Nagy, A. L., & Zimmerman, A. B. (2019). Audit partner assignments and audit quality in the United States. *The Accounting Review*, 94(2), 297-323.<https://doi.org/10.2308/accr-52218>

Lennox, C. (2000). Do companies successfully engage in opinion-shopping? Evidence from the UK. *Journal of accounting and economics*, 29(3), 321-337. [https://doi.org/10.1016/S0165-4101\(00\)00025-2](https://doi.org/10.1016/S0165-4101(00)00025-2)

Lotfiju, N., Banimahd, B., Nikoomaram, H., & Vakilifard, H. (2024). The role of CEO narcissism in choosing a female auditors. *Journal of Securities Exchange*, 16(64), 45-66. 10.22034/jse.2023.12101.2061(In Persian).

Lotfiju, N., Banimahd, B., & Vakilifard, H. (2023). The role of Auditor's Narcissism on Unqualified Audit Opinion. *Journal of Professional Auditing research*, 3(11), 64-81. 10.22034/jpar.2023.1999678.1154(In Persian).

Mehnaz, L., & Yang, C. (2025). Women in accounting research: a review of gender diversity, equity and inclusion. *Meditari Accountancy Research*, 33(7), 30-59.<https://doi.org/10.1108/MEDAR-05-2024-2479>

Menezes Montenegro, T., & Bras, F. A. (2015). Audit quality: does gender composition of audit firms matter?. *Spanish Journal of Finance and Accounting/Revista Española de Financiación y Contabilidad*, 44(3), 264-297. DOI: 10.1080/02102412.2015.1035578

Moradi, M., & Yahyaei, M. (2020). Develop a model for selecting an independent auditor in Iran. *Accounting and Auditing Review*, 27(2), 258-287. 20.1001.1.26458020.1399.27.2.5.9 (In Persian).

Nehme, R., Kozah, A. E., & Khalil, S. (2025). Dysfunctional audit behavior: exploring the impact of longitudinal work experience and gender. *Journal of Accounting & Organizational Change*, 21(3), 567-592.://doi.org/10.1108/JAOC-11-2023-0196

Nekhili, M., Javed, F., Nagati, H., & Manita, R. (2023). Homophily versus monitoring: Do all female board directors drive the gender assignment of audit partners?. *Journal of Accounting and Public Policy*, 42(1), 107053.<https://doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2022.107053>

Niskanen, J., Karjalainen, J., Niskanen, M., & Karjalainen, J. (2011). Auditor gender and corporate earnings management behavior in private Finnish firms. *Managerial Auditing Journal*, 26(9), 778-793.. [doi/10.1108/02686901111171448](https://doi.org/10.1108/02686901111171448)

Oskou, V., Moradi, M., Norouzi, M., & Seraj, S. (2023). presence of women in the board of directors and audit committee on financial irregularities. *Woman in development & politics*,

21(3), 743-760. doi.org/10.22059/jwdp.2023.350519.1008272 (In Persian).

Pourali, M. R. (2022). The Effect of Audit Market Concentration on Audit Opinion. . Professional Auditing Research, 2(8), 68-86. 10.22034/jpar.2022.559178.1102(In Persian).

Reheul, A. M., Van Caneghem, T., Van den Bogaerd, M., & Verbruggen, S. (2017). Auditor gender, experience and reporting in nonprofit organizations. *Managerial Auditing Journal*, 32(6), 550-577.. <https://doi.org/10.1108/MAJ-01-2016-1296>

Shoja, N., Banimahd, B., Vakilifard, H.(2018) Examining auditors' views on marketing activities, *Financial Accounting and Auditing Research*. 10(38): 31-46. 20.1001.1.23830379.1397.10.38.2.4(In Persian).

Soepriyanto, G., Krisky, P., Indra, Y., & Zudana, A. (2020). Female audit partners and accruals quality: evidence from Indonesia. *Journal of Accounting in Emerging Economies*, 10(2), 305-319. <https://doi.org/10.1108/JAEE-03-2019-0054>

Svanberg, J., & Öhman, P. (2015). Auditors' identification with their clients: Effects on audit quality. *The British accounting review*, 47(4), 395-408. Doi: 10.1016/j.bar.2014.08.003

Yari, H., Shahbakhsh, M., & Baghomian, R. (2023). Auditor opinion shopping and related party transactions: Evidence of Tehran Stock Exchange. *Financial Accounting and Auditing Research*.58(15): 189-208. 10.30495/faar.2023.702110(In Persian).

Perry, Y. Z., Srinidhi, B., & Yang, Z. (2023). Gender diversity and audit quality: Evidence from the pairing of audit partners. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 42(4), 81-104. <https://doi.org/10.2308/AJPT-2021-031>.

Zolaghi, H., Aflatoni, A., Farahani, M. B.(2019).The Effect of CEO Tenure on the Succession of Auditor Selection in Tehran Stock Exchange. *Financial Accounting and Auditing Research*. 11(41): 1-22. Doi/20.1001.1.23830379.1398.11.41.1.6 (In Persian).

1. Chen & al
2. Bagherpour & al
3. Camp & Francis
4. Ohman & Svanberg
5. Reheul
6. Hardies
7. Montenegro & Bras
8. Abdelfattah
9. Cowle
10. Lennox
11. Chin & Chi
12. Hardies
13. Chin & Chi
14. Mehnaz & Yang
15. Arioglu & Ocak
16. He & Rivai
17. Nehme
18. Zhang Perry
19. Nekhili
20. Chung & Kim
21. Hussin
22. Soepriyanto
23. Garsia & al
24. Lee & al
25. Lee
26. Montenegro & Antunes Bras
27. Niskanen & Karjalainen
28. Hardies & Breesch
29. Kothari

